

VESTRE LANDSRET
DOM
afsagt den 2. maj 2024

Sag
(8. afdeling)

D
(advokat)

mod

F
(advokat Louise Høgh Jørgensen)

og

A som mandatar for
Skadelidte
(advokat)

Retten i Holstebro har den 29. november 2022 afsagt dom i 1. instans (sag).

Landsdommerne , og har deltaget i ankesagens afgørelse.

Påstande

Appellanten, **D** har over for indstævnte **Skadelidte** gentaget sin påstand for byretten om frifindelse og over for indstævnte

F gentaget sin påstand om friholdelse.
se.

Skadelidte har gentaget sin påstand for byretten om, at **D** og **F** in solidum, subsidiært hver for sig, tilpligtes at betale ham 218.880,30 kr. med procesrente af 206.575,18 kr. fra den 24. juni 2020 og af 12.305,12 kr. fra den 18. oktober 2021.

F har påstået dommen stadfæstet. Selskabet har endvidere gentaget sin påstand om friholdelse over for **D**

Supplerende sagsfremstilling

Der er for landsretten fremlagt sagsakter fra politiet, dom af 23. januar 2024 i den sideløbende straffesag mod **D** og Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse af 29. januar 2021 om, at **Skadelidte** ikke har ret til erstatning for tab af erhvervsevne.

Forklaringer

G **Skadelidte** og **H** har afgivet supplerende forklaring. **I** har endvidere afgivet forklaring.

G har forklaret, at aftalen med **F** (i det følgende tømrervirksomheden) indebærer, at tømrervirksomheden skulle sørge for opsætning af det stillads, som **D** (i det følgende **D** skulle bruge til tagdækkerarbejdet. **D** skulle ikke selv have noget med stilladset at gøre. Der var også medarbejdere fra tømrervirksomheden og en blikkenslager, som benyttede stilladset ved entreprisen. De stilladser, som tømrervirksomheden opsatte, var normalt i orden. Han havde derfor en forventning om, at stilladset også var i orden ved den konkrete entreprise. **D** stiller ikke selv stilladser op. Det overlades altid til andre.

Det har ikke betydning sikkerhedsmæssigt, at et stillads er for kort, hvis der er en afspærring i enden. Et for kort stillads kan have betydning, når der arbejdes på selve taget, men ikke, når der arbejdes fra stilladset.

Han besigtigede det konkrete stillads, inden **D** medarbejdere gik i gang med arbejdet. Han ville have bemærket det, hvis der manglede rækværk i enden af stilladset. Der gik op til to arbejdsuger, fra han foretog besigtigelsen, og til ulykken skete.

Hvis der var problemer med stilladset, skulle medarbejderne tage kontakt til tømrervirksomheden. Hvis problemet herefter ikke blev løst, skulle medarbejderne kontakte ham som den person, der skulle beslutte, om arbejdet skulle indstilles. Kulturen i virksomheden er sådan, at dette også sker. Han hørte ikke fra medarbejderne om, at der var noget galt med det konkrete stillads.

Der var to til tre medarbejdere på entreprisen. Først skulle der lægges underpap, hvorefter der en til to uger senere skulle lægges overpap. **D** havde således medarbejdere på entreprisen kort efter, at han foretog besigtigelsen, og igen, da ^{Skadelidte} kom til skade. Han var ikke i mellemtiden orienteret om problemer med stilladset.

Efter ulykken talte han med tømrervirksomheden. Han kan ikke huske specifikt, hvornår det var. Det er ham, der har udarbejdet tilbagemeldingen til Arbejdstilsynet i ekstrakten side 245, der er dateret den 20. december 2018. Den i tilbagemeldingen nævnte "tømrer" er **F**

Da han besigtigede arbejdsstedet, var de brædder, som på billedet i ekstrakten side 255 ses ligge nederst på stilladset, brugt som rækværk ved enden af stilladset. Ellers så stilladset ud som på billedet. I den mellemliggende periode indtil ulykken havde der arbejdet både en blikkenslager og tømrere på stedet.

Han talte med **D** forsikringsselskab, **J** da han anmeldte sagen. Foreholdt forsikringsselskabets brev i ekstrakten side 375, hvori den 29. oktober 2018 er anført som opstartsdato for **D** entreprise, har han forklaret, at det ikke kan have været efter den 29. oktober 2018, at han foretog besigtigelsen. Han besigtigede kun arbejdsstedet en gang. Der var på det tidspunkt ansatte i tømrervirksomheden, som arbejdede på stedet. Han foretog besigtigelsen for at tjekke det hele, herunder stilladset. Han mente ikke, at det var relevant at tjekke stilladset igen, da de gik i gang med anden etape af arbejdet. **D** havde professionelle folk på stedet.

Han kan huske, at der var rækværk for enden af stilladset, da han besigtigede det. Træbrædderne nederst på billedet i ekstrakten side 255 var skruet fast på gavlen af huset og på enden af det rækværk, som ses på billedet langs siden af stilladset. Der var tre brædder, hvor det ene udgjorde en fodliste. Stilladset var lidt kortere end bygningen, men det havde ingen betydning. Træbrædderne var placeret længere ude end bygningen. Der må være op til 30 cm friluft mellem rækværk og stillads. Stilladset kunne godt have været længere, men han mener ikke, at stilladset var for kort.

Han husker ikke specifikt at have talt med **Skadelidte** om, at han skulle tjekke stilladset. De ansatte blev ikke på hver byggesag instrueret om at tjekke sikkerheden, da det er erfarne folk, som **D** har ansat. Han husker ikke, om han talte med ^{Skadelidte} før politiafhøringen. Han var kun på arbejdsstedet inden opstarten af arbejdet med underpappen. Arbejdet med underpappen tog to til tre dage. Stilladset havde ikke fejl, da han besigtigede det. Han var ikke tilbage på arbejdsstedet senere.

Tømrerarbejdet var færdigt bortset fra, at der manglede sternbrædder på den anden side af huset, da **D** gik i gang med arbejdet. Stilladset skal ikke nødvendigvis gå hele vejen rundt om huset, for at man kan udføre arbejdet.

Han mener, at det var **H** selv, som han talte med efter ulykken.

Efter at der var lagt underpap, skulle der udføres tømrerarbejde, indtil **D** begyndte at lægge overpap. Der var herefter lidt tømrerarbejde igen. Blikkenslageren monterede et indskud/en løskant rundt om skorstenen. Det var det sidste arbejde, som skulle laves.

Skadelidte har forklaret, at han ikke havde fået at vide, at han skulle gennemgå stilladset, inden han gik i gang med arbejdet. Han fik heller ikke at vide, at det var tømrervirksomheden, som havde ansvaret for stilladset, og at det var tømrervirksomheden, som han skulle tag fat i, hvis der var noget galt. Han ville derfor have ringet til **D** hvis der var noget galt. Han kendte ikke navnet på tømrerfirmaet.

Han fik dagen før at vide, at han skulle møde på byggepladsen den næste morgen. Han mødte op kl. 7.00. Der var ingen sikkerhedsbriefing. Han vidste, at det var listedækning, som han skulle lave.

Han synes, at træbrædderne nederst på billedet i ekstrakten side 255 er for lange til at blive sat op som rækværk for enden af stilladset. Han kan ikke se, hvordan brædderne skulle være blevet skruet fast. Han tænker, at udhænget er nylavet, hvorfor man ikke ville skrue i det. Da stilladsets længde var kortere end hustaget, ville brædderne endvidere skulle placeres på skrå, og der ville derved opstå et hul ved enden af stilladset. Han har ikke set en sådan løsning før. For at der kunne etableres et rækværk, skulle der også have været en jernstolpe mere på stilladset ved nedløbsrøret, men der var kun et hul på ydersiden af stilladset til at sætte en stolpe ned i. Det ville ikke være muligt at placere et rækværk ved enden af stilladset svarende til det, der var opsat langs siden af stilladset.

Der var en tømrer, da han ankom til arbejdsstedet. Tømreren arbejdede på den side af huset, hvor stilladset stod. Som han husker det, skulle tømreren etablere en aftrækshætte til en emhætte.

Adgang til stilladset skete via stigen i den modsatte ende i forhold til billedet i ekstrakten side 255. Der var heller ikke rækværk i den ende af stilladset. Denne ende så ud på samme måde som den ende, der ses nærmest på billedet.

Det er et tømmerstillads, der er opstillet, og ikke et tagdækkerstillads. Stilladset var for kort i forhold til bygningen. Det var ikke egnet til tagdækkerarbejdet.

Han talte med **G** inden han blev afhørt af politiet. **G** sagde, at det ville være fint, hvis han kunne "pakke sagen ind", sådan at sikkerhedsforholdene var i orden. Han er helt sikker på, at **G** bad ham om det. **G** anmodning havde dog ingen indflydelse på, hvad han forklarede til politiet.

Han var ikke rask, da han i august 2019 delvist genoptog arbejdet. Han gik fortsat til genoptræning og havde smerter. Han kunne ikke arbejde mere, end han gjorde i perioden. Han trænede selv videre efter, at det formelle genoptræningsforløb var afsluttet. Han trænede efter de programmer, som han havde fået. Han trænede hver dag.

Han var i løbet af ulykkesdagen flere gange oppe og nede af stilladset.

H har forklaret, at tømmervirksomheden i efterhånden mange år har samarbejdet med **D**. Det er nok mere end 15 år, de har samarbejdet. De har haft et godt samarbejde, og han håber, at det kan fortsætte. Samarbejdet er foregået sådan, at han har ringet til **D** når der var klar til, at **D** kunne gå i gang deres arbejde. Der er ikke lavet skriftlige aftaler om fordelingen af opgaver mellem selskaberne. De har heller ikke talt om, hvem der stod for sikkerheden. **D** har ikke betalt for brug af stilladset, der er overladt vederlagsfrit til **D**.

Han var selv ude at kigge på den konkrete entreprise. Han besøger sine folk stort set dagligt. Da han var på stedet, så stilladset ikke ud som på billedet i ekstrakten side 255. Det var lukket i enden, da han var der. Det er muligt at sætte nogle brædder op, som kan gøres fast med skruetvinger. Han kan ikke huske, om stilladset gik rundt om gavlen. Tømmerarbejdet blev udført i en arbejdsgang, hvorefter tagdækkerne kunne komme til. Det kan godt være de gamle vindskeder, der ses på enden af taget. Han kan ikke huske, hvornår han senest var ude på pladsen.

Han hørte først om ulykken et år efter, da han fik et brev fra en advokat. Mens entreprisen pågik, havde han ikke hørt om, at der skulle laves noget ved stilladset. Han tvivler på, at der var tømreere på arbejdsstedet efter, at tagdækkerarbejdet var gået i gang. Vindskeder og sternbrædder var lavet. Tømmerarbejdet var således færdigt. Han husker ikke i dag, om der skulle laves en aftrækshætte i taget. Han kan ikke udelukke, at der kan have været tømreere på arbejdsstedet efter, at arbejdet med underpap og overpap var gået i gang. Han kan dog ikke se, hvorfor der skulle have været tømreere på stedet i den periode. Han tror, at han ville have vidst det, hvis det var tilfældet.

Træbrædderne, som ses nederst på billedet i ekstraktens side 255, kan fæstnes lodret på stilladset. Det gælder i begge sider. Der kan så på tværs etableres et rækværk for enden af stilladset med et bræt i bunden og to brædder længere oppe svarende til det rækværk, som ses langs siden af stilladset. Da han var på arbejdspladsen, var der rækværk alle de steder, hvor det skulle være. Han er sikker på, at der var rækværk i begge ender. I tømrervirksomheden er de meget påpasselige og går op i sikkerhed. Han har tillid til sine folk.

Han ringede til **D** da der var klar til, at tagdækkerarbejdet kunne påbegyndes. I tømrervirksomheden har de ikke en tjekliste, som de anvender, inden stilladser videregives til andre. Han er sikker på, at det omhandlede stillads var i orden, da det blev videregivet til **D**. Han gik ud fra, at **D** også selv tjekkede stilladset. Det ville de i tømrervirksomheden normalt gøre, når de begyndte at arbejde et nyt sted.

Tømrervirksomheden har ikke fjernet rækværket for at få byggemateriale op på taget. Det er ikke nødvendigt at fjerne rækværket i den forbindelse.

Han har flere gange set, at tagdækkere går baglæns under udførelsen af tagdækkerarbejde fra et stillads. Da det er længe siden, kan han hverken svare ja eller nej til, om stilladset var for kort. Han ville i dag have talt med **D** om, hvordan de ønskede stilladset opstillet. **D** kunne selv have lavet ændringer af stilladset, hvis de havde behov for det. Der var tale om et bukkestillads, som er et simpelt stillads. **D** kunne også have ringet til tømrervirksomheden, hvis de havde behov for ændringer af stilladset.

Det var ikke noget problem at sætte nogle brædder op lodret og på disse sætte tre yderligere brædder på tværs. Man kunne sagtens placere de lodrette brædder, så de gik fri af udhænget på taget. Der kunne i hvert fald etableres et værn ved enden af stilladset.

I har forklaret, at han har hørt om arbejdsulykken. Han var dengang ansat hos **D** som tagdækker. Han er nu ansat hos **L**.

Han husker den konkrete entreprise, hvor der skulle laves tag på et parcelhus. Han deltog i arbejdet i et par timer en enkelt dag. Hans arbejde bestod i at lave underpap, som var det første, der skulle laves. Herefter skulle der bl.a. laves overpap. Han var således med på den første etape af arbejdet. Der var intet tømrerarbejde i den mellemliggende periode ud over måske, at der skulle laves et hul i taget eller lignende. Han ved ikke, om der havde været ansatte fra **D** på stedet før den dag, hvor han var der. Han var den pågældende dag sammen med sin makker, **K** som lavede det samme arbejde.

Han kan genkende forholdene på billedet i ekstrakten side 255. Inden de gik i gang med arbejdet, konstaterede de, at der ikke var rækværk ved enden af stilladset. Stilladset så således ud som på billedet. Der stod en stige i den modsatte ende af stilladset. Stigen udgjorde adgangsvejen til stilladset. Der var heller ikke rækværk i den ende, hvor stigen stod.

Der arbejdede nogle tømrere på taget på den anden side af huset. Han husker ikke, om der var stillads på den side af huset. Det var kun på den side af huset, hvor han arbejdede, at der var klar til tagdækning. Han kan ikke huske, hvornår han og **K** ankom til arbejdsstedet. Han tror, at det var sidst på formiddagen. Tømrerne var allerede i gang på det tidspunkt. Han tror, at der var tre til fire tømrere. Han kan dog ikke huske det. Han sagde til en af tømrerne, at der manglede rækværk. Det gjorde han med det samme. Han tror, at det var en tømrersvend, som han sagde det til. Tømrersvenden trak bare på skulderen. Han var helt henne ved tømrersvenden og så ham i øjnene. Da tømrersvenden trak på skulderen, må han have hørt, hvad vidnet sagde til ham. Han og **K** gik herefter i gang med deres arbejde. De gjorde ikke mere ved stilladset. I de timer, hvor han var der, skete der ikke noget med stilladset.

Han har haft mange opgaver med parcelhuse. Det er normalt, at der mangler rækværk. Det er sket i cirka halvdelen af tilfældene. Det er en generel erfaring, som han har gjort sig fra sit arbejde som tagdækker. Han kan ikke huske, om han har arbejdet andre steder, hvor den samme tømrervirksomhed også arbejdede.

G var ikke ude på den konkrete entreprise, mens vidnet var der. Det var sjældent, at han så **G** på byggepladserne. Han havde ikke fået instruktion om, hvad han skulle gøre, hvis der var mangler ved stilladset.

Hvad han ved af, var han den første tagdækker på pladsen. Han var omkring 2½ time på pladsen. **G** kan sagtens have været på byggepladsen på et andet tidspunkt end ham.

G har yderligere forklaret, at han ikke ved, om det specifikt var de brædder, der ses nederst på billedet i ekstrakten side 255, som var blevet anvendt til rækværket ved enden af stilladset. Det var dog sammenlignelige brædder, som var blevet anvendt. Han fastholder, at det er muligt at etablere et rækværk på stilladset med sådanne brædder. **D** sætter ikke stilladser op.

Han erindrer ikke, om han var klar over, at ^{Skadelidte} skulle afgive forklaring til politiet. Han har ikke bedt ^{Skadelidte} om at tilpasse sin forklaring til politiet.

Anbringender

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten.

Landsrettens begrundelse og resultat

Ankesagen angår, om **Skadelidte** som følge af en arbejdsulykke den 21. november 2018, hvor han faldt cirka 2,6 meter ned fra et stillads, er berettiget til 218.880,30 kr. i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og godtgørelse for svie og smerte.

Skadelidte arbejdede på ulykkestidspunktet som tagdækker hos **D** der udførte en underentreprise med tagdækning på en parcelhusejendom. Det stillads, der blev benyttet under arbejdet, var opstillet af **F** der var hovedentreprenør på entreprisen.

Landsretten lægger efter bevisførelsen til grund, at arbejdsulykken skete ved, at **Skadelidte** under arbejdet med listedækning trådte baglæns ud over enden af stilladset, hvor der manglede et rækværk. Det lægges endvidere til grund, at **Skadelidte** udførte arbejdet på sædvanlig måde ved at bevæge sig baglæns på stilladset langs bygningens tag med ryggen mod enden af stilladset. Da længden af stilladset var kortere end bygningens tag, trådte ^{Skadelidte} ud over enden af stilladset på det sted, hvor rækværket manglede.

Landsretten finder på denne baggrund, at arbejdet på stilladset ikke blev udført under sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarlige forhold, idet der ikke var truffet effektive foranstaltninger mod nedstyrtning.

Det var aftalt mellem selskaberne, at **D** ved udførelsen af underentreprisen skulle benytte det stillads, som **F** havde opstillet. Det er efter oplysningerne om aftaleforholdet uklart, hvilke pligter **F** havde med hensyn til stilladset i den periode, hvor **D** anvendte det.

H og **G** har begge forklaret, at der var opsat rækværk ved enden af stilladset, da de hver især besigtigede det. Det kan efter bevisførelsen ikke lægges til grund, at rækværket manglede, da stilladset blev opstillet, og da **F** gav besked om, at **D** kunne påbegynde tagdækningsarbejdet.

Herefter, og da **F** ikke havde pligt til at føre tilsyn med det arbejde, som **D** medarbejdere udførte, er det ikke godtgjort, at **F** er

erstatningsansvarlig i anledning af ulykken. Det tiltrædes derfor, at **F** er blevet frifundet.

Efter vidneforklaringerne fra **I** og **K** sammenholdt med oplysningerne om perioden mellem arbejdet med underpap og overpap lægges det til grund, at rækværket havde manglet i nogen tid, da arbejdsulykken skete omkring kl. 15.00-15.30 på ulykkesdagen. Det lægges endvidere til grund, at **G** kun en gang førte tilsyn på arbejdspladsen, og at det skete inden opstarten af arbejdet med underentreprisen.

Landsretten finder herefter, at **D** har forsømt sin pligt til som arbejdsgiver at føre et effektivt tilsyn med arbejdet på stilladset. Det tiltrædes derfor, at **D** er erstatningsansvarlig i anledning af ulykken.

Efter det anførte om omstændighederne ved arbejdsulykken kan **Skadelidte** ikke anses for at have udvist en egen skyld, der kan begrunde, at erstatningen skal bortfalde eller nedsættes.

Landsretten lægger efter bevisførelsen til grund, at **Skadelidte** var sygemeldt på fuld tid fra den 22. november 2018 til august 2019, hvorefter han gradvist genoptog arbejdet, således at han var delvist sygemeldt indtil den 23. februar 2020. Han var herefter sygemeldt i en periode i juni-juli 2020 i forbindelse med en knæoperation og igen i en periode i oktober 2020.

Det er efter de lægelige oplysninger i sagen, herunder Retslægerådets besvarelser, godtgjort, at **Skadelidtes** sygeforløb blev udløst af arbejdsulykken, og at ulykken var medvirkende årsag til hele det nævnte sygeforløb.

Der er efter det foreliggende ikke grundlag for at foretage fradrag på grund af vejrlig eller i øvrigt nedsætte det opgjorte krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Landsretten tiltræder herefter, at det opgjorte krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste er taget følge.

Skadelidte havde i den periode, som kravet på godtgørelse for svie og smerte vedrører, betydelige gener fra arbejdsulykken, som han var undergivet behandling for. Det gælder også i den del af perioden, hvor han var delvist sygemeldt. Han er derfor berettiget til den takstmæssige godtgørelse for svie og smerte i hele den periode, som han har krævet, jf. erstatningsansvarslovens § 3. Han er endvidere berettiget til at anvende taksten for 2020 på 210 kr. pr. dag for den del af kravet, der vedrører perioden fra den 29. juli 2019 til den 23. februar 2020, jf. erstatningsansvarslovens § 15, stk. 3, 1. pkt., jf. § 16, stk. 1. Herefter, og da der heller ikke i øvrigt er grundlag for at nedsætte det opgjorte krav, er ^{Skadelidte}

berettiget til det, som han har krævet i godtgørelse for svie og smerte.

Landsretten tager herefter **Skadelidtes** påstand over for **D** til følge, således at selskabet skal betale ham 218.880,30 kr. med procesrente af 206.575,18 kr. fra den 24. juni 2020 og af 12.305,12 kr. fra den 18. oktober 2021.

F er frifundet for erstatningsansvar over for **Skadelidte**. Herefter, og da der heller ikke i øvrigt er grundlag for, at selskabet skal friholde **D** for betaling af noget beløb i anledning af sagen, tiltræder landsretten, at **F** er blevet frifundet for **D** friholdelsespåstand.

Efter sagens udfald skal **D** i sagsomkostninger for begge retter betale 113.352,71 kr. til **A** som mandatar for **Skadelidte**. 100.000 kr. af beløbet er til dækning af udgifter til advokatbistand inkl. moms, 5.560 kr. er til retsafgift for byretten, og 7.792,71 kr. er til udgifter til bevisførelse for by- og landsret.

Efter sagens udfald skal **A** som mandatar for **Skadelidte** i sagsomkostninger for begge retter betale 80.000 kr. til **F** til dækning af udgifter til advokatbistand ekskl. moms.

Ud over sagens værdi er der ved fastsættelsen af beløbene til advokat taget hensyn til sagens omfang og forløb.

Efter omstændighederne ophæves sagsomkostningerne for begge retter i forholdet mellem **D** og **F**.

THI KENDES FOR RET:

D skal til **Skadelidte** betale 218.880,30 kr. med procesrente af 206.575,18 kr. fra den 24. juni 2020 og af 12.305,12 kr. fra den 18. oktober 2021.

F frifindes.

I sagsomkostninger for begge retter skal **D** betale
113.352,71 kr. til **A** som mandatar for **Skadelidte**

I sagsomkostninger for begge retter skal **A** som mandatar
for **Skadelidte** betale 80.000 kr. til **F**

Sagsomkostningerne for begge retter i forholdet mellem **D**
og **F** ophæves.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage, og sagsomkostningerne forrentes
efter rentelovens § 8 a.